

TUDÓSÍTVÁNY

a kegyes tanítórendiek

PESTI FŐGYMNASIUMARÓL

az 1871—72-ki tanévben.

PESTI.
A FŐGYMNASIUM KÖLTSÉGÉN.

1872.

Tartalom.

- I A társadalmi élet befolyása a nevelés-ügyre és az iskolára
- Értekezés.
- II. Az ifjúság érdemsorozata. A. Rendes tárgyak.
B. Rendkívüli tantárgyak.
- III. A sorozatban használt rövidítések magyarázata.
- IV. Az érettségi vizsgálat eredménye az 187 $\frac{1}{2}$ -iki tanév végén.
V. Jótékonyosság.
- VI. A tanári kar.
- VII. Figyelmeztetés.

TUDÓSÍTVÁNY

a kegyes tanítórendiek

PESTI FŐGYMNASIUMARÓL

az 1871—72-ki tanévben.

PEST.
A FŐGYMNASIUM KÖLTSÉGÉN.
1872.

Tartalom.

- I. A társadalmi élet befolyása a nevelés-ügyre és az iskolára
- Értekezés.
- II. Az ifjuság érdemsorozata. A. Rendes tárgyak.
B. Rendkívüli tantárgyak.
- III. A sorozatban használt rövidítések magyarázata.
- IV. Az érettségi vizsgálat eredménye az 187^{1/2}-iki tanév végén.
V. Jótékonyág.
- VI. A tanári kar.
- VII. Figyelmeztetés.

I.

A társadalmi élet befolyása a nevelés-ügyre és az iskolára.

Ha a nevelés ügyét tágabb fogalma szerint tekintjük, azon tárgyak egyike az, melyről az emberiség gondolkodói majdnem legtöbbet elmélkedtek, s nem ok nélkül; mert ha igaz az, hogy az emberiség legnagyobb talánya az ember, úgy nem lehet magasabb feladata az emberiségnek, mint e talány megfejtése.

Az emberiség művelődés-történelmének sarkpontját a nevelés képezi, s azért azon különböző nevelési formák, melyeket a történelmi fejlődés a különböző népeknél, különböző időkben érvényre emelt, igen világosan feltárják előttünk egy részről azoknak e téren kifejtett buzgalmát s küzdelmeit, más részről pedig azon népek, azon idők felfogását és műveltségi állapotát.

A történelem és az élet ítélte fölöttük, kimutatta előnyeiket és hátrányaikat, felfödte egyoldalúságukat és korlátoltságukat, s fentartotta az utókornak tanulmányul és okulásul.

Bár teljesen osztozom azon nézetben, hogy csak úgy foghatja fel valaki tisztán és helyesen a nevelés ügyét, csak úgy ítélheti meg alaposan annak jelen állását, csak úgy értheti át teljesen annak feladatát és fontosságát; ha annak történelmi fejlődését, azon különböző formákat, melyek az idők folytán előálltak, áthatotta s azok fölé emelkedni képes: jelen soraimban mégis mellőzöm azon általános mozgalmak, harcok és formák rajzát; hanem inkább szűkebb keretű értekezésemben a nevelés- és oktatásügy jelen, gyakorlati alakját veszem fel, a multa csupán azon egy visszapillantást vetve, hogy a történelmi igazságok kérlelhetlenek, s ugyanazon tényezők, mik annyi század és annyi nép küzdelmeit meghíúsították, hasonló eredményt fognak szülni mindig.

Ujabb időben mindinkább általánossá kezd válni s az élet ujabbnál ujabb és szembetűnőbb példákkal igazolja, hogy a nemzetek életét, fejlődését és fenmaradását egyedül társadalmi szerkezetök életrevalósága biztosítja; mert a társadalom képezi a nemzet életerejét, üterét, annak életképessége s lüktetése a nemzetekre nézve létkérdés. A társadalmi élet pedig a családi életen alapszik, s amint a családi élet megdönthetetlen természet- és erkölcs-törvényen épül, úgy a társadalom is. A családok jelentékeny mennyisége, habár kisebb-nagyobb községekre különülve, de bizonyos összefüggő viszonyok s jobbara közös sajátságok által solidaritásba foglalva társadalmat képez, melynek a túlnyomólag kifejlett s mintegy általánossá vált tulajdonok olyatén jelleget kölcsönöznek, mely mint ilyen a nemzet erkölcsi és szellemi irányának, érzelmeinek és vágyainak, törekvései- és küzdelmeinek leghivebb kifejezője.

Ebben és ez által nyilvánul a nemzet akarata, ebben azon közös szellem, mely, ha jelentékeny műveltségi fokra emelkedett, hatalmas szavával döntő befolyást gyakorol s vezérszerepet visz a nemzetek életében; ítéletet mond a nemzet törekvései fölött; behatol a családi tűzhely körébe; jutalmaz és büntet, fölemel és lever, pártfogol és eltaszit egyeseket s ítéletétől nincs fölebbezés. Csak amely nemzetnek társadalmá ép, életerős, hol a közszellem ereje kihatásában jelentékeny, csak az számíthat fejlődésre és életre; mert az ily társadalom az egész nemzet nevelő intézete, melytől nyeri a nemzet minden tagja a szellemet, erőt és irányt a fejlődésre és művelődésre, s egyszersmind a nemzet nevelés-ügyének öre, vezetője, melytől kapja a nevelésügy a szellemet, erőt és irányt a fejlődésre és művelődésre.

Az iskola neveli és oktatja a társadalom tagjait, a nemzet polgárait; a társadalom pedig szellemet, erőt és irányt ad a nevelés-oktatásnak. Oly benső, oly szoros e viszony a társadalom és iskola közt, hogy az egyiknek élete és fejlődése, vagy satnyulása és hanyatlása a másiknak életét vagy hanyatlását vonja maga után.

Tekintsük meg iskoláinkat, s megismerjük társadalmunk szellemét, erejét és irányát; vagy pillantsunk be társadalmi viszonyainkba, s ismerni fogjuk nevelés-oktatási ügyünk jelen helyzetét s állapotát.

Bármelyikét választjuk, egy eredményre ébredünk. Társadalmi állapotunk jelenleg csak mintegy az alakulás kezdeményét láttatja, mondhatnók valami chaos-szerű még, telve azon veszélyes miasmákkal, melyek a rég korhadó nemzetek oszlató erjedéséből oly bőven szivárognak be óvatlan szervezetünkbe, hogy annak egykori épségét mindinkább feldulják. És e dűlás annál nagyobb sikerrel halad, minél aránytalanabb a szervező és rendező erők tevékenysége, s minél inkább sikerül a lázelemekkel szövetkező nyers erőnek a támasztott forrongás és zsi bongás közt a jőzanító s eszméltető irányzatokat elnyomni, lekiabálni vagy zavarba ejteni.

Valóban igen jellemzőleg mondja Greguss Ágost akadémiai székfoglaló beszédében, hogy: „a mostani társadalom e földi lét szűk korlátai közé szorúl s azon túl semmit sem hiszen, semmit sem vár; lelki életét elhanyagolva mindenki csak arra törtet minden áron, hogy jó dolga legyen: s e jelenség korunk anyagi irányzatának legjellemzőbb tüneténye, az anyagelvi felfogásnak — a gyakorlatban — első szülöttje, maga pedig a legvastagabb önzésnek szülője.“ Ama nem nagy számú valódi erényeket, melyek egy jobb korra emlékeztetnek, mindinkább háttérbe szorítja az elhatalmasodó rút önzés és haszonlesés, alacsony és mohó érdekhajhászás, mely a nemest a nemtelentől meg nem különbözteti, szánandó erkölcsi sülyedés, melyet a kedély fásultsága s az erkölcsi törvények iránti közöny s hidegség idézett elő, eltörpült, szellemtelen gondolkodás, mely csak az anyagihoz tapad, gyáva visszavonulás az emberi, társadalmi s polgári kötelességek terhei elől, mely a közért, az egészért alig képes némi áldozatra, s egyéb szánandó körülmények föjtva tartják a társadalom életerejét.

Vajon ily lesújtó körülmények között a serdülő nemzedék, az ifjúság mily szellemet nyer? — ; hol tanulja meg, hogy nemes önzetlen törekvés, tiszta és mély erkölcsi érzelem, akaraterő és jellemzilárd-ság az emberi méltóság elengedhetlen követelményei?

Vajon hogyan tanul meg lelkesülni a nemes, a szép, a tisztán emberi fölött, ha a gyakorlati életben, ha a társadalom minden rétegében többnyire az ellenkező példát látja?

Vagy az iskola falai között hangzó lelkesítő és buzdító oktatásnak lehet-e kellő eredménye, midőn az iskola falán kívül oly léget szív be, mely gyöngye életerejét már igen korán megmételtyezte?

Az iskola soha sem lesz képes a valódi humán nevelés nagy művét egyedül eszközölni, ha a társadalmi élet iránya és szelleme vele együtt nem működik. De sőt sikertelen az iskola minden buzgalma és törekvése, ha ebben a társadalmi élet nem gyámolítja.

Valóban igen szánandó szerep, s igen lehangoló az, midőn a nevelő-tanár eltelve hivatása fölött magasabb s tisztább érzelmekkel és céltudattal fog a nevelés és tanítás nagy munkájához, s azon lehiűtő tapasztalattal kell találkoznia, hogy előbb ki kellene vetköztetnie növendékeit mindazon ferdeségekből, melyeket a gondatlan és ferde neveléstől nyertek, csak hogy fáradozása s buzgalma teljesen eredménytelen ne maradjon.

De mikép tegye ezt, ha e törekvéseinek a társadalmi élet helyeslést és nyomatékot nem kölcsönöz hathatós tekintélye által?

Vajon az anyagi érdekek s az alacsony önzés e korszakában hol tanulja meg az ifjúság, hogy semmi nagy, semmi dicső nem történik áldozat nélkül? — ; hogyan s hol tanul meg reményelni s a jövőért áldozni, „lemondani pillanatnyi kényeiről,“ hisz az ifjúság a jövő reménye? — ; vagy ki lesz képes előtte bebizonyítani, hogy az anyagiakhoz való mohó ragaszkodása fiatal és gyöngye lelkének zománczát, ifjúságának természetes és valódi örömeit megsemmisíti, midőn arra oly sok alkalmat, oly sok példát talál az életben, s hol annyi csábító kísértésnek van kitéve? Zilált társadalmi viszonyaink szilárd erős jellemet s önállóságot igényelnek, mert az élet küzdelmei ily zavart körülmények között sokkal nagyobbak, sokkal veszélyesebbek, mint bármikor; s vajon hol szerez az ifjúság jellemet, önállóságot, nem is említve, hogy tiszta erkölcsi jellemet, milyent emberi méltóságunk megkíván?

Talán jelen társadalmunkban, hol annyi a csábító körülmény, annyi a hízgelgő feltűnhetési tér, mely a gyöngye, önállástalan ifjút a szélrözsa minden iránya felé ragadja; most, midőn mindent a gözerő gyorsaságával intéznek el; most, midőn a távirida sebességével terjednek az eszmék, melyek oly ellentétes irányú forrongást idéznek elő; most, midőn öreg tudósok is a rohanó korszellelem áldozatai lesznek, koruk- és tudományukhoz épen nem illő feltűnési viszketegből áldoznak az olcsó népszerűségnek s feláldozzák, lerombolják a valódi tudomány becsét, midőn kikiáltott nevű írók s tudósokul hirdetett nevezetességek városról városra járnak, mint a hajdani sophisták, hogy elmésséggel ámitó tanaikat bámultassák.

Hirdetik nagy hangon a tudomány legfőbb problémáit s egy órai felolvasás által megértetni vélik az azt egyszer s talán először halló s arra nagyobb részt előkészületlen közönséggel?

S mi más ennek természetes eredménye, mint, hogy egyes, a tekintélyesített álprófétáktól a hatás kedvéért elszalasztott s a közönség által mohón felkapott, merészen állított, de be nem bizonyított tanokat az önállástalan s felületes gondolkodású ifjúság csalhatlan igazságképen után-mondja s így a komolyabb s mélyebb kutatásnak útját szegi; mert elég, ha tudja, hogy ezt, vagy amazt valamely nagynak kürtölt s hangzatos nevű mester mondá.

S aztán mily könnyű szerrel lehet a világ előtt a tudós szerepét játszani, csak egy órai hallgatásba kerül s megtanulja a mestertől a megezáfolthatlan ígét s a világ bámulja, hogy a serdülő ifjú mily merészen fejt meg az emberi ész legfőbb rejtélyeit!

Valóban hízgelgő!

A sors szeszélye, hogy most, midőn a népek milliói szabadságot kérnek, szabadságért oly elkese-redetten küzdenek, hogy épen most sinlenek a legnagyobb szellemi szolgaság járma alatt.

Ki nem tudja, hogy a megvásárolt írók miként teremtik a közvéleményt? főleg nálunk az irányadó kritika hiányában hatalomra vergődve s lekiabálva minden kiábrándító törekvést; — ki nem látja, hogy a tudatlan, de ármányos szájhősök miként vezetik orruknál fogva a nagy közönséget arra, amerre nekik tetszik s önző érdekeik úgy kívánják!?

A vallást megvetik, mert azt mondják, hogy bilincsekbe veri a szellemet és teljes megnyugvással elfogadnak bármely jött-ment teletorkú nyeglétől akármit, csak pillanatnyira inyét és kedvét kielégítse.

Hisz ez a korszellem, ez a műveltség áramlata, tiszta vagy iszapos-e, az aztán nem tesz különbséget, csakhogy áramlat, s ki akarna annak ellenébe úszni? —; vagy ki akarna attól hátramaradni, most, midőn a jelszó mindenütt a haladás? —; s haladni miképen lehetne a vallás és erkölcs mellett, hisz az igen sokat nem enged meg s így a haladásnak útját állja?!

Az alaposabb észlelők évek óta figyelmeztetnek azon veszélyes erjedésre, mely a nyugati társadalmak megromlott rétegeiből ömölve szét, a rothadást minden irányban terjeszti. Mindennek daczára sem sok gond mutatkozik nálunk e ragály akadályozására, még azóta sem, hogy a vészmirigy az európai divat hangadó városában oly rémletes alakban adta mivoltának tanuságát, sőt annak épen közöttünk nyilvánuló jelenségei sem látszanak még eléggé eszméltető hatást gerjeszteni. Aunyira fogyatkozott köztünk a lélektani észlelés!

Nem említve a vidéken a nép közé évek óta szórt üszkők tova-harapódzását, melyről erkölcsi állapotaink szomorú statistikája annyi megdöbbenő, gyakran vérfagyasztó tanuságot nyújt, csak a pesti kommunisták bűnvizsgálati adatait érintem, kiknek irományai között, — mint a fenytő törvényszék vizsgálatai folytán a mult hónapokban kitűnt, — ily épületes elvek is állottak a többek között: le kell az Istent trónusáról taszítanunk, mert addig mi nem haladhatunk —; a szolgák és béresek uraságaik vagyonát jól szemmel tartsák, hogy annak idejében, ha majd osztozásra kerül a sor, arról számolni tudjanak stb. Ez még csak a kezdet, de mutatványul a jövő haladási irányból ennyi is elég egyelőre.

Annak idejében több lap kellő figyelemre is méltatta e veszélyes társadalmi fekélyt s rámutatott komolyan a bekövetkezendő bajokra, de mit segít ez, ha mások ismét az egészet jelentéktelennek s a többi lapok aggodalmait alaptalannak tartották; holott, ha egyhangon kimondják határozottan kárhozható ítéletet azon állam- és társadalom-ellenes törekvés fölött, talán ennek is eltompíthatták volna élet, legalább egy időre ép úgy, mint nem régiben a zuglapok arczátlan garázdálkodásainak.

Ilyetén áramlat hullámain lebegnek fejletlen társadalmi viszonyaink, melyeknek gyarlóságait elég kirívólag tanúsítja azon tény, hogy a szellemnyomorító lapok és művek éveken át képesek a közönséget adóztatni azon bomlasztó működésért, melylyel a nemzet alapját mind mélyebbre ássák, holott a lélekemelő s szívnemesítő eszmék alig bírnak nagy áldozat mellett is némi meghallgattatáshoz jutni.

Méltó aggodalom szállhatja meg a gondolkodóbb szülők szívét, vajon mivé lesz így áldozataik és törekvéseik gyümölcse, s abban találnak némi vigaszt, hogy talán az iskolában megkapják gyermekeik a vallás-erkölcsi alapot.

Az iskolában pedig sokan úgy gondolkoznak, hogy a vallásos nevelés a szülők feladata, az iskola csupán oktat; s amint gymnasiumainkban jelenleg a vallás-tanítás ügye áll, tetteleg csakugyan ez utóbbi nézet emelkedett érvényre, s az illetőknek — úgy látszik — eszökbe sem jutott, hogy, midőn a vallástant a gymnasiumokban — e tisztán humán intézetekben — oly szűk körre szorították, hogy épen a humanismus egyik fő eszközét szorították ki.

Nem, mintha a vallástan tanulásából sajátitaná el az ifjúság a vallásosságot, hanem, mert a vallástan tanárának van legtöbb alkalmá már tárgyánál fogva is az ifjúság szívéhez férni, s lelkére hatni; szilárd erkölcsi alapra törekedni pedig vallásos beusőség nélkül, legfőlebb önámítás és sikertelen erőlködés.

Most, midőn — valljuk meg csak őszintén — gymnasiumainkban a klasszikusokból a'ig képesek fordítani, midőn legtöbb esetben nem a dolgot magát, hanem az alak- és mondattani szabályokat fessegetik; bizony nem igen lehet várni, hogy ifjaink azokból nemes, tiszta érzelmeket, az igaz, szép és jó iránt lelkesedést, finom izlést, helyes ítéletet, mély és alapos gondolkodást fognak elsajátítani.

Ámde a korszellem emberei, kik a mulékony érdekeken túl nem eszmélnék, csupán az életanyagi követelményeire kívánják terelni a nemzedék összes figyelmét, és az u. n. életrevalóság korlátolt fogalma szerint egyedül arra hajszolják az ifjú elméket, ami közvetlen hasznot hajt s aztán élvezekre ad módot, minek következménye, hogy az érzékies hajlamú ifjúság megfordítva előbb keresi az életet, — ha csakis ez a végezel —, mire nézve a haszonkeresés aztán könnyebb szerekkel is eszközölhető.

Az iskolától csakis tudományt, még pedig „életrevaló, hasznot hajtó tudományt“ követelnek, s ócsárolják ép azon tanulmányokat, melyeknek magasztos feladatuk volna a főleg napjainkban annyira szükséges erkölcsi jellemeket képezni, jellemeket a szó igazán nemes értelmében, hogy társadalmi életünk magasabb eszméletű irányzatot nyervén, megóvassék az elcsenevészedéstől.

Mily szükséges volna nálunk különösen, kiknek politikai élete az államügyek intézésére a polgároknak oly nagy befolyást nyújt, hogy a társadalmi, polgári és erkölcsi törvények iránt a tisztelet már igen korán az ifjúság vérévé váljék!

Az iskola hatása e tekintetben igen szűk körre van szorítva; de különben is mi sikere volna törekvésének, ha a korszellem, a társadalmi irány meghiúsít minden ilyenmű törekvést?

A tanuló ifjúság — például vegyük fel — a követválasztási mozgalmak körül — különösen a kisebb városokban — nem jelentéktelen részt vesz, s ha az igazgatóság nem elég éber, úgy a baloldali korcsmákból a jobboldaliakba s ismét vissza egész éjen át csapatosan járnak; hol a legépületesebb politikai s társadalmi színjátékoknak részint szereplői, részint nem közönyös nézői; hol tele torokkal hallják piszkoltatni a nemzet legkitünőbb, legönzettelenebb jellemeit; hol a pártszenvédély és düh a fogékony és tapasztalatlan ifjú keblében mély gyökeret ver; hol megtanulja már korán, hogy az életben a tele torok gyakran több tapsot s nagyobb elismerést talál a szerény bölcseségnél; hol a rágalom és nemtelen gyanúsítás az önzetlen és tiszta keblüeket bemocskolja: hol korán az olesó dicsőség bajnokai közé csap föl, elragadtatván a pillanatnyi siker által.

De mit használ az igazgatóság ébersége, ha annak legbuzgóbb s legerélyesebb intézkedéseit is meghiúsítja részint némely szülők gondatlansága, részint azok helyetteseinek figyelmetlensége, kik az ifjúnak mindent elnéznek, csak hogy még több szabadalommal kínálkozó helyre ne menjenek; s alig van a polgárok között olyan, kinek eszébe jutna a tanuló ifjúságot a törvények által tiltott helyekről kiutasítani.

Ily körülmények között talán fölösleges is említenem, hogy mi sikere lesz annak, ha a történelem tanára az iskolában kiemeli követendő példa gyanánt a mult idők kiválóbb jellemeit, kimutatja az események lánczolatából megdönthetetlen következetességgel, hogy a gonosz, ha pillanatra sikert arat is, de előbb-utóbb utoléri az igazság büntető keze; ha az ó-klassicismus tanára fejtegeti a szép, a nemes, a fönséges stb. aesthetikai fogalmakat s az igazi humán szellem hatását az emberiség fejlődésére és haladására; vagy ha a bölcsészettan tanára feltárja előtte az emberi lélek természetét, természetes törekvését az igaz, szép és jó megvalósítása után, ha egész erejével igyekszik is a természetes törekvés ápolására s fejlesztésére, ha kimutatja is, hogy mily magasztos hivatása van az embernek, mint embernek, mint a társadalom tagjának, mint a háza polgárának, mint a család tagjának és kifejti előtte a módokat, amiként lehet e magasztos hivatását megvalósítani; vagy ha a vallástan tanára az erény és bűn fogalmait vele megismerteti, amarra buzdítja s ettől óva inti, ha napnál világosabban feltárja is előtte, hogy a vallás örzi meg a szív tisztaságát, a kedély nemességét, hogy a vallás és erkölcs a valódi humanismusnak alapja: ismétlem, vajon mi sikere lesz mindezeknek, ha otthon, ha a társadalmi életben, ha majdnem mindenütt ellenkező példát lát, ha látja a gonoszt diadalmaskodni, ha látja, hogy a nagy tömeg a siker után méri a tettek becsét, nem tekintve a célt és a módokat?!

„Az épen legbúsítóbb része végzetünknek“ — mondja Eötvös -- „hogy életünk azon szakaszában, mely egész jövőnkre kihat, majdnem közönségesen a véletlennek, vagy mi rosszabb, érzéketlen behatásoknak engedtetünk által, s hogy, mielőtt magunkat valamire elhatároznók, egész jövőnk már neveltetésünk által elhatározott. Mert ne bizzék senki a gyermek könnyelműségében s hogy mert felejteni tud, fájdalmi és örömei nyom nélkül menendnek át lelkén. Habár feledékenység választja is el a férfit élete első korától s ha az egyes emlék idővel eltűnik is, s az egyes érzemény elveszti édességét vagy keserűségét; ő maga nem változott, s csak az lép ki a tulparton, ki az innensőn beszállott; arany, ha salakját, salak, ha aranyát vevé el nevelése; vannak emberek, kiket egy szó, melylyel szülőjök, vagy nevelőjök gyermek-érményöket egykor sérté, embergyülölké tön, s mégis mi könnyelműséget tapasztalunk a nevelés körül?!“

A jelen társadalmi viszonyok gondolkodóinknak még sokkal komolyabb figyelmét igénylik, mint minő eddig nyilvánult. De különösen szükségessé teszik, hogy a nevelés oktatás emberei feladatuknak minél tisztább s teljesebb tudatára emelkedjenek szemben azon mérhetlen veszélyekkel, melyek a jövő társadalmát fenyegetik.

Természetesen a tudomány, irodalom és oktatásügy valódi hivatottjainak áll tisztében első sorban felkarolniok mindazt, amire erkölcsi kötelességök inti, és, midőn a társadalom ártalmas hatásai oly nagy részben érvénytelenítik törekvéseiket, a szent ügy érdekében egyszersmind illő óvás végett szót emelni.

Habár gyöngédtelenségnek látszik, de a közügy tekintetéből vétkes mulasztásnak hisszük elhallgatni azon gyöngeségeket, melyekkel a divattá vált nevelés az ifjú nemzedéknek olykor leghasznosíthatóbb tehetségeit képezhetlenné bénítja. Gyakori eset már, hogy a szülői szertelen gyöngédség javíthatlanná rontja, mondhatnók agyon-szereti gyermekét.

Legtöbb, sőt mondhatni minden az első neveléstől függ, mely már a bölcsönél veszi kezdetét.

Az anya gyermekével együtt mosolyog együtt sir, az anyától tanulja meg a gyermek az első hangokat, a mozdulatokat, az anya szemei és mosolya vagy szánalma önti a gyermek szívébe a rokonszenvet, a szeretetet, részvétet, az anya lelke a gyermeké is, az anya érzelme a gyermeké is.

Ezért igen helyesen neveztetik az első nevelés anyai nevelésnek.

„Anyának s apának lenni valóban nagy boldogság, és épen azért gyermekeik boldogsága vagy boldogtalansága, áldása vagy átka iránt nem lehetnek közönyösek.“

Különösen az anya, kit a humanismus a nemesebb cultus eszményképének tart, ügyekezék gyermekei szívét s lelkét a tiszta érzelmek iránt fogékonytá tenni, különösen a mostani zavart viszonyok közt óvatosabb szemekkel örködjék gyermekei fölött, őrizze a családi tűzhely szentélyét, melyhez az ő és gyermekei boldogsága van kötve.

Igen súlyos a vád, — és pedig annál is inkább, mert sok esetben való —, mit Dupanloup „Irányszemlék a gyermeknevelés körül“ című munkájában némely szülők ellen felhoz: „Megléhet, hogy sokan nem hiszik el, de lelkiismeretemenk engedve mégis kimondom, hogy az apai házban, szülők körében romolnak el leggyakrabban a gyermekek.“ — — — „Szomorú látvány az, midőn a könnyelműség körülhálózza, elfojtja és megsemmisíti a legszebb tehetségeket: szomorító látni, mint tör keresztül minden, mi csak nagy, szép, tiszta és nemes.“

A könnyelműségnek épen az első alapnevelés körül vannak leggyászosabb következményei.

A gyakran sőt legtöbbször határtalan s vak szülői szeretet gyöngéd kiméletből meghagyja erősödni serdülő gyermekében azon fattyú-kinövéseket is, melyek elnyomják s kifejlésében akadályozzák a jót.

Azért mondja már Tacitus: „A szülők néha magok okai annak, hogy gyermekeikben a jámborság és szerénység helyett inkább a pajzanság s általában a neveletlenség ver gyökeret.“

Az úrfi otthon legtöbbször az anyai szárnyak védve alatt megtanul feltétlen hatalommal rendelkezni élők és élettelenek felett, s nem egy család lett már a köznevetség tárgya az által, hogy gyermeki szeszély vezeti s intézi belügyeit.

Megtanul az úrfi ellenmondást nem hallani s ellenkezést nem látni még szülei részéről sem, kik midőn látják, hogy gyermekök fejökre nőtt, hogy hatalmát felettök is nem ritkán igen szánandó módon érvényesíti, „az okosabb enged“-féle elvből, vagy nehogy az úrfi megnehezteljen, eltűrik a bajt, melyet magok ápolgattak s készítettek önmagok ellen.

Megtanulja az úrfi otthon, amint minden mást, úgy a cselédeket is pusztá házi bútoroknak tekinteni, kikkel kénye kedve szerint rendelkezhetik, s olykor a legnemtelenebb kinzást is némely szülők, mint valamely komikai előadást, tetszéssel s a szereplő hősöcske jövődö ügyessége fölötti bámulattal eltelve nézik.

Igy tanulja meg nem becsülni embertársát, s midőn az iskolába jö, rakoncátlankodásai által terhére és romlására lesz társainak, tanárainak gyötrelmére, s a nevelésnek és oktatásnak hátrányára, akadályozására.

Vagy mit szóljunk azon épen nem ritka bajról, hogy némely szülők csupa szeretetből gyermeköket a kiállhatlanságig elkényeztetik, midőn a gyermek legcsekélyebb szép tulajdonait a túlzásig kiemelik úgy, hogy ez majdnem lábujj-hegyére áll, hogy csakugyan oly nagynak látszassék, milyennek őt magasztalják, miből azon igen nagy szerencsétlenségen kívül, — hogy senkire sem hallgat, tanácsot vagy oktatást el nem fogad, senkinek sem hisz, senkinek tudományát, kiválóbb tulajdonait, állását, tekintélyét számba nem veszi — még azon jövődö átok is származik, hogy már serdülő korában eltelik lelke önmagával, elbizakodott, gögös lesz, pedig nagyon igaz az, hogy nincs üresebb ember, mint ki önmagával nagyon tele van.

A nélkül is sokkal nagyobb azon szomorú áldozatok száma, miket a túlságos, korlátlan önszeretet szül, mint azoké, miket a legnagyobb szerencsétlenség, vagy legvérengzőbb csaták és harcok, vagy a gonoszság okoznak.

Már Plató is utalt e szomorú igazságra, midőn mondja: „A legnagyobb rossz az ember belsejében van, azon bűn ez, melyet az ember már születésénél fogva hord magában, melyet mindenki meg tud önmagának bocsájtani, amelytől szabadulni senki sem törekszik, s ez a korlátlan önszeretet.“ S ha a házi nevelés ezt már jó eleve a túlzásig fokozza a gyermekben, vajon miképen fog az az iskolában boldogulni?

Nincs korszak, melyben a természet azon megváltozhatlan törvénye, hogy — „a természetben nincs ugrás,“ — hogy „felsőbb fejlődési fokra emelkedni addig lehetetlen, míg az alsóbb fok elérve nincs,“ hogy „minden változás, fejlődés a legkövetkezetesebb egymásután szerint történik“ — hogy annyira, annyiszor és oly könnyelműen megsértett volna, mint napjainkban.

Lassankint a ritkaságok közé fog tartozni, ha látunk gyermeket, ki örülni tud a gyermeki játékoknak; hanem inkább korát s fejlettségi fokát meghaladó dolgok után sóvárog, utánozza a nagyokat. A fiatal lélek az ily kísérletek és esztelen erőlködés által elsatnyul, elfásul, elveszti fogékonytását.

Amint a gyöngé csíra, ha az égető napsugaraknak van kitéve, leperzseltetik, mielőtt kifejlődhetnék s elvész: úgy a serdülő gyermek idő előtt elsatnyul, ha megelőzzük nála a természetes fejlődési fokozatot, ha gyöngé lelkét fedezetlenül kiteszszük az élet csábjainak.

A természetet meg nem csálhatjuk, ki nem játszhatjuk, s ha a természetes fejlődésnek bármily tapintatlan eljárással útját álljuk, az boszúlatlanul nem marad.

A természet és józan ész szava helyett holmi eszeveszett s neveléses divatra hallgatunk, mely elsatnyított már nemzeteket, melynek ferdeségei elfojtják már a gyermekben a tiszta emberi természetet s lesznek divatbábok, illatos piperkőczők, kik lenézik szegényebb sorsú társaikat, rátartók, gögősek, makacsok.

Innen van az, hogy napjainkban az u. n. fiatal öregek száma oly megdöbbentőleg szaporodik, kik épen azon korban, midőn az életnek legpezsgőbbnek, a testnek és léleknek legtevékenyebbeknek kellene lenni, elvesztik testi és lelki rugékonyságukat; mint alvajárók tévelyegnek testben és lélekben elgyöngülve, mint megannyi intő példái és szánandó áldozatai a divatos nevelésnek.

Vajon mit lehet várni az oly elkényesztetett s az ily korán megérett ifjaktól az iskolában egyebet, mint rendetlenséget és zavart, hitvány léhaságot, üres hányja-vetiséget?

Ez ellen csupán egy óvszer van, s ez a szigorú rend s az iskolai fegyelem. Véleményem szerint alig van nehezebb része a nevelés-oktatásnak, mint a fegyelem és rend fentartása; pedig sokan ezt tartják legkönnyebbnek. Igen, ha azt értjük a rend alatt, hogy a tanár forgatja tanítványait, mint valamely gép kerekeit, igen, ha azt értjük a fegyelem alatt, hogy régi szabású káplárként villámokat szórhat; úgy a rend és fegyelem a nevelés-oktatásnak legkönnyebb része. De oly nevelés, melyben a rend nem valamely nemesebb irány vagy élő vezérszellem kifolyása és természetes, látható külseje; ha a fegyelmi szigor nincs szeretettel áthatva, mely szívből szívhez szól; oly nevelés semmiféle nevelés, helyes rend és célszerű fegyelem nélkül pedig az oktatásnak sem lehet nagy sikere, mert úgy csupán tudományt tanítanánk, nem pedig embert a tudományra.

Hogy a nevelés-oktatásban eltalálhassuk a kellő rendet és fegyelmi szigort, arra nézve ép úgy szükséges finom érzék és tapintatosság, mint a művészethez a műérzék; mert gépies, szorosán körülírt rend túlságig hajtva ép úgy megöli a tanintézet szellemét, mint a kaszárnyai szigorral keresztül vitt fegyelem.

A nevelő-tanár lehet ily módon tanítványainak rettentője, remegni fognak előtte; de nem lesz meg közte és tanítványai közt a bizalom, a ragaszkodás, mi elengedhetlenül szükséges a nevelésnél és oktatásnál, különben sikertelen marad.

Az iskolai fegyelem más, mint a kaszárnyai szigor, s mégis — valljuk meg ezt is igazán — jelen körülményeink között majdnem két választás van csak, t. i. gépies rend és vaskövetkezetességi szigor, vagy pedig teljes rendetlenség és fegyelmetlenség.

Hogy e kettő között közép-út alig található és tartható, annak oka szintén társadalmi szomorú viszonyainkban s a családi nevelésben keresendő.

Essem bár a kiméletlenség vádja alá, de őszintén szólok.

Hány kör van, hol a mindennapi szórakozás közé tartozik, hogy a tanuló gyermek közkívánatra — nem rossz szándékból, hanem csak úgy könnyelműen — gúny tárgyává teszi tanárjait s örömmel nézik a gyermek ügyességét?!

Hányan vannak, kik csak azért, nehogy a gyermekek a gondatlanságért, rendetlenkedésért vagy hanyagságért méltán megrovassanak, csupa szeretetből azok pártjára állanak a helyett, hogy a tanárokkal együtt működneek megjavításukon?!

Tekintély nélkül — tiszteletlen épült tekintélyt értek — nincs nevelés, nincs sikeres tanítás; ily módon pedig lerombolják a gyermekek előtt a tanár tekintélyét. Sokat, igen sokat meg lehet bocsátani a gyöngéd szeretetnek; de ez már az igen soknál is több, amidőn már minden más, csak nem szeretet. Vagy melyik nevelési rendszer szerint történik az, hogy a tanulni rest fiú panaszait a sok lecke ellen, vagy ércetlen kifakadásait egyik vagy másik tantárgy ellen némely körben javalló helyben-hagyással kísérik, osztoznak a gyermek együgyű boszankodásában, de sőt magok bizonyítgatják a gyermek előtt egyik vagy másik tárgy hasznavehetlenségét, fölöslegességét stb.?!

Nem légből kapott ráfogás ez, hanem szomorú valóság.

Csak egy példát hozok fel. Most midőn ez iskolai év elején a görög nyelv már az 5-ik osztályba behozatott, hányan keltek ki a görög nyelv ellen a gyermekek előtt, hogy mire való ez? — hogy ennek semmi hasznát sem veszi az életben? stb. S vajon a tanár ily körülmények között miképen kedveltesse meg a fiúval azon tárgyat? miképen bírja őt szorgalomra?

E szomorú tapasztalatok daczára nekünk esüggednünk nem szabad, hanem most épen az ily viszonyok s körülmények között kell hivatásunk teljes tudatára emelkednünk, most kell minden erőnkől oda működünk, hogy erkölesi súlylyal hassunk.

A szülők és polgárok pedig csak úgy várhatnak az iskolától sikert, ha egész lélekkel s őszintén közreműködnek annak törekvéseivel; ellenkező esetben megszűnik minden követelésük az iskolával szemben, magok mondanak le azon legszebb, természetes joguk gyakorlásáról, hogy az ifjú nemzedék nevelését és oktatását hazájok művelődése s haladása érdekében minél tökéletesebben eszközöljék.

Majdnem megfoghatatlan, hogy most, midőn az egyéni jogokért, az egyéni szabadságért oly elkésredett küzdelem foly minden felé, hogy oly könnyelműen átengedik legszebb s leglényegesebb jogaikat csaknem feltétlenül az állami hatalomnak.

Ennek okát társadalmunk tehetetlenségében találom. Amely nemzetnek társadalmában nincs meg azon rendező és vezető, élő és folytonosan fejlődő szellem, mely az egész nemzet s minden egyes polgár törekvésének irányt; küzdelmeinek segélyt és támogatást adna, ott az állam hatalma annál korlátlanabb; mert amily mérvben mulasztják el a polgárok természetes kötelességeiket teljesíteni, oly mérvben engednek befolyást és tért az állami hatalomnak.

Az állam csak kötelességét teljesíti akkor, midőn mindazon tért elfoglalja és rendez, melyet elhagyva és rendezetlenül talál. Ha volna társadalmi életünkben annyi erő, oly emelkedett szellem, mely tekintélye által, mint erkölcsi közvélemény a nemzet szellemi művelődésének s haladásának irányt tudna adni: úgy alkotmányos országban, milyen a mienk, amint a politikai közvélemény teremti az uralkodó pártot, ép úgy kellene az erkölcsi közvéleménynek kijelelni a nemzet szellemi művelődésének irányát; mert különben beillesztetik az állami gépezet kerekéi közé, hol forog gépiesen, szellemtelenül. Az ily gépies, szellemtelen mozgalom vajon képes-e szellemet, erőt s életet önteni egy egész nemzetbe?

„A családi élet tüzhelye körül“ és az iskola falai között „döntetik el a nemzetek jövője,“ — s vajon hol van a családi élet nevelő intézete: a társadalom, mely kétségbevonhatlan tekintélyével támogatná vezetné, segítené a szülőket a jövő nemzedék nevelésében, vagy kérlelhetlen szigorával sújtaná le mindazokat, kik a helyes nevelésnek bármilyen módon útját állják?

Hol van azon erkölcsi közvélemény, melynek szünet nélkül az iskola falai fölött s között kellene lebegnie, hogy életet, szellemet öntsön a nevelés-oktatás ügyébe; mely a nevelő-tanárok tevékenységének egyöntetű s a nemzet saját szerű szellemi életének megfelelő irányt adna; mely tevékenységeket őrszemmel kísérné, buzgalmokat érdem szerint kiemelné, ferdeségeiket s botlásaikat érdem szerint elítelné?

Hol van azon erkölcsi közvélemény, mely a tanuló ifjúságot úgy tekintené, mint a nemzet jövőjét, s mint ilyent a munkára és erényre, küzdelemre és kitartásra lelkesítené és buzdítaná szóval és példával, vagy, ha a tehetetlen és gyöngye ifjúságot sülyedni, tespedni s fonyadni látná, hogy abba új életet, új erőt lehelve?

Erős erkölcsi közvélemény nélkül, mely hatalmas szavával az állami hatalom intézkedéseit a szellemi művelődés terén irányozni hivatva volna — épen úgy mint politikai tekintetben a politikai közvélemény — nem lehet nemzeti művelődésre gondolnunk, csakis arról ábrándoznunk.

Ez volna hivatva lenyesegetni azon ferdeségeket, mik a társadalmi téren feltűnnek, védeni s dialdalra segíteni a jót, az erényt, az erkölcsöt, s üldözni a gonoszt, a bűnt, az erkölcsi romlottságot.

E nélkül építhetünk fényes, nagy számú s bármily jól berendezett iskolákat, áldozhatunk a nevelés-oktatás felvirágzására bármennyit, satnya és élettelen lesz az, mert a gépies forma megöli a szellemet.

A társadalmi ziláltság, s az erkölcsi sülyedés csapásai legérzékenyebben s legközvetlenebbül a szülőket éri, kik nemcsak önmagok, de gyermekeik által is sújtatnak.

A szülőknél kellene tehát első sorban, de általában minden polgárnak azon működni, hogy egy életerős társadalmi alapot teremtsenek, mely a nemzetnek vezér- és őrszelleme legyen, mely a tehetlenséget segítse, megóvja a bukástól, emelje a sülyedésből; mert „a társadalom az, mely csaknem mindent ad, csaknem mindent pótol; de mit nem pótolhat semmi, sem állami, sem egyházi élet, nem semmi alkotmány.“

Fekete Endre.

AZ IFJUSÁG ÉRDEMSOROZATA.

A.

Rendes tantárgyak.

VIII. OSZTÁLY.

A tanuló neve	nyelv és irod.										Általános osztályzat	A tanuló neve	nyelv és irod.										Általános osztályzat		
	Hittan	Magyar	Latin	Görög	Német	Történelem	Meenyiségtan	Természettan	Bölcsészettan	Szorgalom			Magaviselet	Hittan	Magyar	Latin	Görög	Német	Történelem	Meenyiségtan	Természettan	Bölcsészettan		Szorgalom	Magaviselet
Andrássy Gyul. g. k. v.	4	5	4	5	5	4	5	5	3	5	4	II. r.	Kocsiss Sándor	4	4	3	4	4	4	4	3	4	3	I. r.	
Balázsovich Domonk.	3	4	3	4	4	4	4	3	4	4	3	I. r.	Kohn Antal héb.	2	2	3	3	2	4	4	4	2	3	2	I. r.
Bányász József	1	3	3	4	2	4	4	2	2	3	2	I. r.	Kulisseky Ernő	2	4	3	4	3	3	4	3	4	3	2	I. r.
Beniczky Ádám	3	3	3	3	4	3	3	4	4	3	2	I. r.	Márki Sándor	1	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	jeles
5 Gr. Bissingen Ernő	1	2	1	3	1	2	3	2	1	3	1	I. r.	30 Messina József	2	4	4	4	5	5	4	4	5	5	3	II. r.
Gr. Bissingen Nándor	1	2	1	2	1	2	2	2	2	2	1	jeles.	Meszleny Aladár	3	3	4	3	4	4	4	3	3	4	2	I. r.
Bogdánovics J. g. k. v.	1	1	1	1	1	1	3	2	1	2	1	jeles.	Meszleny Sándor	2	2	3	3	4	3	4	2	3	3	2	I. r.
Décey Lajos h. v.	1	1	1	*	1	1	1	1	1	1	1	kit.	Mezriczky Károly	3	3	3	3	4	3	4	3	4	3	3	I. r.
Fajth Péter	2	2	2	1	1	2	1	2	2	2	1	jeles.	Nágel János	3	5	4	4	3	4	5	4	4	5	1	II. r.
10 Falcione Nándor	1	2	1	1	1	2	1	2	2	2	2	jeles.	35 Németh Béla	1	1	1	2	2	1	2	1	1	2	2	jeles.
Farkas Lajos	1	1	1	2	2	2	3	2	1	2	1	jeles.	Paiss Mihály	4	2	3	2	4	3	3	3	2	3	2	I. r.
Gáger Károly	3	3	3	3	1	3	4	3	3	3	2	I. r.	Prochnov Ede	3	2	2	1	2	3	4	3	3	3	2	I. r.
Gerenday Gy. h. v.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	Rakita Dezső	4	3	4	4	4	4	4	4	3	4	3	I. r.
Geldmann Dávid héb.	2	4	5	5	4	5	5	5	4	5	4	II. r.	Ráth Iure	1	2	2	1	3	2	2	2	2	1	jeles.	
15 Göndöcs Lajos	3	3	3	3	4	3	4	3	2	3	4	I. r.	40 Ráth Károly	4	5	4	5	4	4	5	4	5	5	1	II. r.
Hegedűs Gyula h. v.	1	2	1	2	1	2	2	2	1	2	1	jeles.	Rósemberszky Árpád	3	3	4	3	3	4	4	3	4	3	2	I. r.
Hegedűs Kálmán h. v.	1	3	1	2	1	3	3	2	1	3	1	I. r.	Schüch Ferencz	2	2	1	3	1	4	2	2	3	3	2	I. r.
Hollósy István	1	2	3	3	4	2	4	2	2	3	1	I. r.	Schmid Károly ö. d.	1	2	1	1	1	3	2	2	2	2	2	jeles.
Hunkár Dezső	2	3	2	3	3	3	4	4	3	3	1	I. r.	Szeniczey Ákos ág. v.	1	3	3	3	3	3	4	3	3	3	2	I. r.
20 Jaczkó Mihály	3	3	4	*	3	3	4	3	4	3	2	I. r.	45 Tanyay Géza	2	3	3	3	1	3	4	3	2	3	3	I. r.
Kanitz Ferencz héb.	2	4	5	5	4	5	5	5	4	5	4	II. r.	Távoli Gyula	1	3	2	3	1	4	5	5	3	5	4	II. r.
Kapy Zsigmond	4	3	3	4	3	4	4	4	3	4	4	I. r.	Tóth Kálmán ö. d.	1	1	2	3	1	2	3	3	2	3	3	I. r.
Kállay Lipót	3	2	2	3	3	3	4	4	2	3	3	I. r.	Trajber Vinceze	1	1	1	2	2	4	3	3	1	3	1	I. r.
Kemény Andor	3	3	2	3	3	4	4	3	2	3	3	I. r.	Tüköry Alajos	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	I. r.
25 Kégl Imre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.													

Beteg: Bogányi Gyula.

Magántanulásra tért: Peregriny János, Tóth Vilmos.

Kimaradtak: Horváth Gyula, Klein Adolf héb., Rózsa Antal, Weisz Joachim héb.

Összesen 56.

VII. OSZTÁLY.

A tanuló neve	nyelv és irod.										Általános osztályzat	A tanuló neve	nyelv és irod.										Általános osztályzat		
	Hittan	Magyar	Latin	Görög	Német	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Bölcseztan	Szorgalom			Magaviselet	Hittan	Magyar	Latin	Görög	Német	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Bölcseztan		Szorgalom	Magaviselet
Bajza Kálmán.....	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	2	I. r.	Mally Béla	4	3	4	5	3	3	4	4	1	5	3	II. r.
Balla János	1	2	3	2	3	2	4	2	1	3	3	I. r.	Meszleny Bencze	3	2	2	4	3	3	4	3	4	4	3	I. r.
Barthodeiszky Emil..	2	3	4	4	3	3	4	5	2	5	4	II. r.	Mészáros Sándor h. v.	1	2	2	1	2	2	3	2	1	2	2	jel.
Brachfeld Sánd. héb..	2	3	3	3	1	2	1	3	4	3	2	I. r.	Müller László.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit
5 Bucek István ő. d..	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	jel.	25 Müller Nándor.....	3	3	3	5	2	3	5	2	5	4	—	
Dániel Lajos	1	2	2	1	2	3	1	1	1	2	1	jel.	Német Géza ő. d.....	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	jel.
Dobóczy Ignác.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	Nieszenberger A. ő. d.	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	kit.
Döry Jenő.....	5	—	—	—	—	—	—	—	—	6	4	—	Paskezy A. héb. ism..	2	3	3	2	2	3	4	4	2	3	2	I. r.
Fray Ödön	4	4	4	4	4	4	4	5	4	5	4	II. r.	Gr. Pejacsevics Tiv...	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	jel.
10 Friedrich Antal	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	30 Rába László.....	1	2	3	2	2	2	1	1	2	1	jel.	
Gaál Lajos.....	4	2	3	5	2	4	4	3	2	5	2	II. r.	Rédl György.....	1	2	3	1	2	2	4	3	1	3	2	I. r.
Gruber Lajos héb.	1	3	3	3	1	3	4	3	2	3	2	I. r.	B. Rudnyánszky Béla	1	2	3	2	2	1	2	2	1	2	1	jel.
Hinka Gyula	1	2	3	3	2	3	4	3	1	3	2	I. r.	B. Rudnyánszky József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.
Horvát Arpád	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	Stein Gyula.....	2	2	3	3	2	2	4	3	1	3	2	I. r.
15 Imrik Péter	1	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	kit.	35 Szepesi Ágoston.....	2	2	3	3	2	2	4	4	4	4	3	I. r.
Kasselik Ferenc.....	4	3	4	4	3	2	4	4	3	4	3	I. r.	Tichler Károly.....	1	3	3	4	2	4	3	3	2	3	2	I. r.
Kellner Mór héb.....	2	3	4	4	2	4	4	5	3	5	2	II. r.	Tóth Béla	1	2	3	3	2	1	1	2	1	3	1	I. r.
Keresztes Zsigmond..	3	3	4	4	3	4	4	4	3	4	3	I. r.	Traversz István	1	3	4	4	3	3	4	3	2	4	4	I. r.
Komáromy Ignác ..	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	kit.	Wachtelschneider F..	1	3	4	4	3	3	4	3	4	4	3	I. r.
20 Krausz Ignác héb ..	1	3	3	3	3	2	4	2	4	3	2	I. r.	40 Weinhardt Ágoston..	1	3	3	4	3	1	4	3	3	3	2	I. r.

Beteg : Czobor Géza.

Magántanulásra tértek : Gr. Keglevich Gyula, Kendelenyi Kálmán, Kerekes Lajos, Knesch Géza.

Kimaradtak : Anderle József, Bajza Dezső, Biró Lajos, Staffenberger Gyula, Vlasics Mihály.

Meghalt : Kocsis János.

Összesen 51.

VI. OSZTÁLY.

A tanuló neve	nyelv és irod.										A tanuló neve	nyelv és irod.																
	Hittan	Magyar	Latin	Görög	Német	Term. földr.	Történelem	Term. rajz.	Mennyiségtan	Vegytan		Szorgalom	Magaviselet	Altaános osztályzat	Hittan	Magyar	Latin	Görög	Német	Term. földr.	Történelem	Term. rajz.	Mennyiségtan	Vegytan	Szorgalom	Magaviselet	Altaános osztályzat	
Adler Miklós héb....	4	4	4	5	2	3	3	1	4	1	5	5	II r.	Mán Isidor.....	2	3	4	3	4	4	3	2	3	3	3	3	I r.	
Beniczky Géza.....	2	2	3	3	3	2	1	2	4	2	3	3	I r.	Márkus Imre.....	4	3	3	3	4	2	1	1	1	4	2	4	5	—
Binder Jenő.....	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	kit.	Melly József.....	1	4	3	2	3	2	2	2	2	4	3	3	3	I r.
Bischitzky Károly...	1	2	3	3	4	3	3	1	2	1	3	2	I r.	Meszleny Pál.....	1	3	3	4	3	3	2	3	3	4	2	3	4	I r.
5 Bolyarics Emil g. k. v.	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1	1	kit.	Mietzner Mór.....	2	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	4	3	—
Braun József héb....	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	jel.	Miehsz Gusztáv ág. v.	1	4	4	4	3	3	3	3	4	3	4	5	I r.	
Gr. Dessewffy M.....	3	3	2	3	3	3	2	4	3	3	3	3	I r.	Nyeviczkey Antal h. v.	1	2	2	2	3	1	1	1	2	1	2	1	jel.	
Diescher Ferencz....	2	3	3	2	4	1	1	3	5	3	5	3	II r.	Ordódi Béla ö. d....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	
Dvorzák Alajos.....	3	4	4	3	3	3	4	4	4	4	4	3	I r.	40 Örley László.....	3	3	3	4	3	3	3	2	1	2	4	4	I r.	
10 Farkas Róbert.....	1	1	1	1	2	1	1	1	3	1	2	2	jel.	Pap Farkas.....	1	4	3	3	4	1	1	2	4	2	3	3	I r.	
Fittler Jenő ö. d....	3	3	4	4	4	3	3	3	4	3	4	4	I r.	Perczel Ferencz....	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	kit.	
Geist Gyula.....	2	3	4	4	4	2	3	3	4	3	4	3	I r.	Peregrini Ferencz...	1	1	3	2	4	4	2	2	2	2	3	4	—	
Herold Károly.....	1	3	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2	I r.	Péczely Ferencz....	1	3	3	4	3	3	2	2	3	2	3	4	I r.	
Hertzeg Sándor ö. d.	1	2	2	3	3	1	1	1	1	1	3	1	I r.	45 Polgár László h. v.	1	2	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1	jel.	
15 Herzl Mór héb....	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	kit.	Próbald Károly....	3	2	4	4	3	2	2	3	4	3	4	4	I r.	
Hoffmann Aladár....	5	4	4	5	5	3	4	3	5	3	5	5	II r.	Pscherer Károly....	1	2	2	2	2	1	1	2	4	3	3	4	I r.	
Illés Ignác.....	3	2	2	2	3	2	1	2	4	1	3	3	I r.	Ragályi Lajos.....	1	2	2	2	3	2	1	1	1	1	2	3	jel.	
Jezerniczky Jenő....	2	3	4	4	4	2	3	4	2	4	3	I r.	Ringler János ö. d..	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	jel.		
Justh György.....	1	1	1	1	3	1	1	2	2	1	2	2	jel.	50 Ritter László ö. d....	1	4	4	4	4	4	2	2	3	2	4	3	I r.	
20 Kapy Miklós.....	3	3	3	4	3	4	2	1	3	2	3	3	I r.	Rózsa György.....	3	4	4	4	4	3	2	4	2	4	3	5	I r.	
Karlovszky E. ág. v.	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	3	kit.	Rudnyánszky Tibor..	3	4	3	4	5	3	2	2	4	2	5	5	II r.	
Kirner Károly.....	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	kit.	Scheiber Zsigm héb..	2	3	2	1	2	1	1	1	1	1	2	2	jel.	
Klasz Pál.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	Silbermann M. héb...	3	5	4	5	3	3	3	5	3	5	4	4	II r.	
Kolbay Sándor.....	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	kit.	55 Staurótzky Lajos,...	3	4	4	4	4	3	3	4	4	3	4	5	I r.	
25 Komáromy Károly...	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	kit.	Szerényi Gyula....	3	4	4	3	4	4	4	2	5	2	5	3	II r.	
Kovács Zoltán.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	kit.	Szlimák Lajos.....	2	2	2	2	4	3	2	2	4	2	3	3	I r.	
König Vilmos héb....	1	3	2	1	2	2	1	1	3	1	3	2	I r.	Takácsi Géza.....	2	3	3	4	4	3	2	2	4	1	3	4	I r.	
Kulisseky Dezső....	1	2	3	3	4	2	2	2	4	2	3	2	I r.	Tallián Ödön.....	1	3	2	3	3	2	2	2	1	2	3	4	I r.	
Lang Ferencz héb....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	60 Tóth Lajos h. v....	1	2	2	1	2	1	1	1	1	1	2	2	jel.	
30 Major Endre.....	1	3	3	3	4	2	1	4	2	3	2	I r.	Vojnits István.....	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	4	jel.		
Makray László.....	3	4	4	4	4	4	1	4	3	4	2	I r.																

Beteg : Emmerling Károly.

Magántanulásra tértek : Árvay István, Danilovics István, Illyés István, B. Jeszenszky Ignác, Nagy Aladár.

Gymnasiumot változtattak : Ihász Aladár, Rudnay Béla, Rudnay Sándor.

Kimaradtak : Bicskey Antal, Gajzágó Samyl, Kölber Ferencz, Téry Ödön.

Összesen 74.

V. OSZTÁLY.

A tanuló neve	nyelv és irod.					Történelem	Természetráaj	Mennyiségtan	Szorgalom	Magaviselet	Általános osztályzat	A tanuló neve	nyelv és irod.					Történelem	Természetráaj	Mennyiségtan	Szorgalom	Magaviselet	Általános osztályzat			
	Hittan	Magyar	Latin	Görög	Német								Hittan	Magyar	Latin	Görög	Német									
Balassa Pongrácz ...	2	4	3	3	4	3	1	4	3	3	I. r.	Lukács József	1	2	3	3	3	3	1	2	3	1	2	3	1	I. r.
Baranyay Géza ö. d.	1	3	3	2	3	2	1	2	3	2	I. r.	Mariássy Gyula.....	4	5	5	4	5	4	3	5	5	4	5	5	4	II. r.
Bazsó Tivadar	4	4	4	3	4	3	1	4	3	3	I. r.	Monzpart Lajos	2	3	3	3	4	3	1	4	3	3	3	3	3	I. r.
Boucz Ödön.....	2	3	3	3	3	4	1	4	3	3	I. r.	Nagy Illés	2	4	5	3	5	3	1	4	5	3	3	3	3	II. r.
5 Böschatt János.....	4	4	5	4	4	4	2	4	5	4	II. r.	30 Nagy László ö. d. ...	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.
Braun Vilmos.....	2	5	5	5	4	4	2	5	5	2	II. r.	Nyitray József.....	1	3	4	3	4	2	1	4	3	3	3	3	3	I. r.
Büky Béla	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	I. r.	Polgár Zsigmond h. v.	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	2	kit.
Csernovics D. g. k. v.	1	3	3	3	4	2	1	3	3	2	I. r.	Poplavszky Lajos ...	1	3	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	jel.
Csizmadia Gyula....	1	3	3	3	3	3	2	3	3	2	I. r.	Prochnov József.....	1	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	jel.
10 Druzbáczky István.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	35 Riffi Béla	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.
Ehrenstein Mór héb.	2	4	3	4	4	4	3	3	3	2	I. r.	Rohacsek Károly ö. d.	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	jel.
Eitner Elemér ö. d.	1	2	3	1	1	1	1	2	2	1	jel.	Rónay József	1	3	2	2	3	2	1	2	3	3	3	3	3	I. r.
Erkel István.....	2	3	4	2	4	2	5	5	5	2	II. r.	Schauer Ferencz	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2	2	2	jel.
Faváry Béla.....	2	4	3	3	2	3	1	1	3	2	I. r.	Steinhardt Antal	1	4	4	3	3	3	1	2	3	3	3	3	3	I. r.
15 Fazekas Agoston....	3	4	4	4	4	1	3	4	4	2	I. r.	40 Szabó Géza	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2	jel.
Gallovcics János....	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	kit.	Szalay László.....	1	3	3	4	4	2	2	4	3	2	4	3	2	I. r.
Gindele Jenő.....	4	5	4	2	4	3	4	5	4	II. r.	Szarka Mihály.....	2	3	4	2	4	3	2	3	3	3	3	3	4	I. r.	
György Imre	1	4	1	1	3	3	1	2	3	3	I. r.	Szigligeti Mór	2	4	4	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	I. r.
Jendrassik Ernő	1	3	3	2	2	2	1	2	2	1	I. r.	Tóth Károly.....	4	3	5	4	3	5	3	4	5	3	4	5	3	II. r.
20 Kazy József.....	1	4	3	4	3	3	1	2	3	2	I. r.	45 Tóth László.....	2	2	4	3	3	2	1	3	3	2	1	3	2	I. r.
Kerekgyártó Loránt .	1	2	2	1	2	2	1	1	2	1	jel.	Veninger Mátyás ö. d.	1	4	4	3	3	3	1	3	3	3	3	3	3	I. r.
Khoór József	2	3	3	2	3	4	1	3	3	1	I. r.	Világhy Gyula.....	1	2	1	1	2	1	1	2	2	1	2	2	1	jel.
Kovács László.....	5	5	6	4	5	4	4	5	6	5	III. r.	Wilhelm Adolf héb...	3	5	6	5	4	5	4	4	6	4	4	6	4	III. r.
Környei Ede	2	3	3	3	3	4	3	3	3	3	I. r.	Zelenka János.....	4	5	5	5	5	5	4	4	5	4	4	5	4	II. r.
25 Krausz Mór héb.	2	4	1	1	1	4	2	3	3	2	I. r.															

Beteg: Emmerling Vilmos.

Magántanulásra tértek: Deiszler Mihály, Motesiczky László, Wittek Károly.

Kimaradtak: Berger Dezső, Dékics Sándor, Fellner Jakab, Juga János, Landesmann Lip. héb., Rosenfeld Henrik héb., Singer Zsigmond héb., Szautó Károly.

Összesen 61.

IV. OSZTÁLY.

A tanuló neve											A tanuló neve												
	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Rajz	Szorgalom	Magaviselet		Általános osztályzat	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Rajz	Szorgalom	Magaviselet	Általános osztályzat
Arányi Taksony	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	kit.	Lonovics Sándor	2	2	4	3	2	4	2	3	3	2	I. r.
Augusz Zsigmond	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	kit.	25 Mack Jenő	2	1	4	2	2	3	2	1	3	3	I. r.
Barczen Lajos	4	3	5	4	5	4	3	2	5	2	II. r.	Mayer Ignác	2	2	4	1	2	3	1	3	3	I. r.	
Bicskey Vilmos	4	4	5	4	5	6	3	3	5	5	III. r.	Meštrović Vincze	3	4	-	4	-	5	4	1	4	3	—
5 Burián Sándor	3	2	4	3	3	4	3	3	3	4	I. r.	Mihálich György	3	2	3	2	3	2	2	2	3	2	I. r.
Csernovics Agen. g. k.v.	1	3	3	1	2	3	1	3	3	2	I. r.	Morlin Emil	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	kit.
Feyer Gyula héb.	1	2	3	1	2	3	2	3	3	3	I. r.	30 Navratil Gyula	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	kit.
Gál István	4	3	4	4	5	5	4	2	5	3	II. r.	Nedvig Gyula	4	3	4	3	3	3	2	3	3	I. r.	
Góhl Ödön	3	4	3	3	3	3	1	2	3	3	I. r.	Neusblosz Tiv. héb.	1	1	2	1	1	3	2	3	2	2	jeles
10 Goldberger Sim. héb.	1	1	2	1	1	4	1	1	2	4	I. r.	Nobilis Antal	2	2	2	2	1	3	1	1	2	3	jeles
Goldschmidt Józs. ö. d.	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	kit.	Oszlányi Árpád ö. d.	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	kit.
Grinvalszky Ferencz.	2	2	3	3	2	4	2	3	3	3	I. r.	35 Pásztélyi Jenő	1	1	1	1	2	1	1	2	1	2	kit.
Gyámba József	2	2	4	1	3	4	2	3	3	3	I. r.	Perger Ignác	2	2	4	2	3	4	2	1	3	2	I. r.
Harkányi János	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	kit.	Pozsgay Tivadar	2	3	5	4	3	4	2	2	4	3	II. r.
15 Hauschild Béla	1	1	4	1	1	2	1	1	2	2	I. r.	Rätz Géza	3	3	4	3	3	3	2	3	3	I. r.	
Januska Simon	3	3	3	2	3	4	3	2	3	3	I. r.	Spuller Gyula	1	1	1	1	2	1	1	1	1	2	kit.
Kammermayer János	2	2	3	1	1	2	1	1	2	2	jeles	40 Szkalla Antal	4	4	4	3	3	4	2	2	3	4	I. r.
Kerékgyártó Béla	1	1	1	2	1	1	1	2	1	2	kit.	Sztankovics Géza	1	1	5	3	1	4	2	1	4	2	II. r.
Kovács Gábor	2	2	2	2	1	3	1	2	2	2	jeles	Tóth Béla	2	1	1	1	2	2	1	3	2	2	jeles
20 Kovács Albert ö. d.	2	2	1	1	2	1	1	1	1	2	jeles	Vasischek János	3	3	4	2	3	3	2	2	3	3	I. r.
Kürthy István	2	1	2	1	1	2	1	2	1	2	jeles	Vojnits Imre	2	3	2	2	2	2	1	2	2	3	jeles
Lampel Hugó	2	3	4	1	2	4	1	2	3	3	I. r.	45 Wielnberger Antal	2	3	4	-	-	3	2	1	3	3	—
Lencs János	2	3	4	2	4	4	3	2	3	3	I. r.	Wutz Albert	1	1	3	1	2	3	1	2	2	1	I. r.

Magántanulásra tértek: Schrecker Miksa héb., Tafler Illés héb.

Összesen 48.

III. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Meenyiségtan	Természettan	Rajz	Szorgalom	Magaviselet	Általános osztályzat	A tanuló neve	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Történelem	Meenyiségtan	Természettan	Rajz	Szorgalom	Magaviselet	Általános osztályzat
Bartók Géza.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	Mussong Dezső ism...	3	5	5	2	4	5	4	4	2	5	3	II. r.
Bene Gyula.....	3	3	4	3	1	3	3	1	1	3	3	I. r.	Paczona Géza.....	2	5	5	3	4	1	4	2	4	5	5	II. r.
Berger Géza.....	2	2	3	1	2	1	2	1	2	2	2	jeles	Pagács János.....	2	3	4	1	1	1	3	2	1	3	1	I. r.
Bohn Gusztáv.....	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	kit.	Pech Vilmos.....	2	2	3	2	1	1	3	1	2	3	2	I. r.
5 Brestyánszky Ödön.	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.	25 Perger Ferencz.....	1	2	3	1	1	2	3	1	1	3	2	I. r.
Burián János.....	1	2	2	2	1	1	3	1	3	2	2	jeles	Pisztóry Béla.....	2	3	4	2	4	1	2	1	3	3	3	I. r.
Gr. Desseffy Alad.	1	3	3	1	1	2	3	1	3	3	4	I. r.	Posch Jenő.....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.
Dolinay Péter.....	1	1	1	1	1	1	3	1	2	2	2	jeles	Preysz Kornél.....	1	2	2	1	1	1	2	1	1	2	2	jeles
Galambos József....	3	4	4	3	4	3	4	4	4	3	3	I. r.	Püspöky György....	1	1	2	1	1	1	2	1	4	2	2	kit.
10 Haday Ferencz.....	2	4	4	2	1	1	3	3	2	3	3	I. r.	30 Schwarz József.....	2	3	3	1	1	1	2	1	2	3	3	I. r.
Hamza Géza.....	2	2	3	2	2	1	2	1	2	3	1	jeles.	Spindler Géza.....	2	3	3	2	1	1	4	2	2	3	3	I. r.
Hertelendy Ferencz..	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	2	kit.	Szabó Géza.....	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	kit.
Hofrichter József....	3	3	4	1	4	3	3	2	1	3	3	I. r.	Szalay Gyula.....	1	3	3	2	3	3	3	3	2	3	3	I. r.
Horváth Ödön.....	2	2	3	2	1	1	2	1	1	2	1	jeles	Takács Emil.....	1	3	4	3	3	3	3	2	1	3	2	I. r.
15 Houchard Ferencz b.v.	1	2	3	2	1	1	2	1	1	2	2	jeles	25 Tóth Antal.....	2	4	4	2	4	2	2	2	3	3	3	I. r.
Kállay Aladár.....	2	1	2	2	1	2	3	1	2	3	3	jeles	Wallenfeld Gyula...	3	3	4	2	3	2	3	3	3	3	3	I. r.
Kossuth Péter.....	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	kit.	Weichselgärtner L. d. d.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.
Lipthay Guido.....	2	2	3	3	1	1	3	1	1	3	1	I. r.	Weinhardt Lajos....	2	4	5	3	3	3	4	2	2	5	4	II. r.
Lipthay László.....	2	2	3	2	2	2	3	1	2	3	1	I. r.	Weninger László....	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.
20 Matlaszkovszky Tádé	2	4	4	4	2	1	3	2	4	3	3	I. r.	40 Zoltán Sándor.....	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	kit.

Magántanulásra tértek: Mack József, Szentimrey Eörs.

Kimaradtak: Kasztl Imre, Neuschlosz László héb.

Összesen 44.

II. OSZTÁLY.

A tanuló neve	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Fő drája	Természettan	Mennyiség	Rajz	Szépírá	Szorgalom	Magaviselet	Általános osztályzat	A tanuló neve	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Fő drája	Természettan	Mennyiség	Rajz	Szépírá	Szorgalom	Magaviselet	Általános osztályzat
Ambrus Zoltán.....	2	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1	kit.	Nicora József.....	4	3	4	4	4	2	4	3	4	4	3	I. r.
Balázs István.....	1	2	2	2	1	1	2	1	2	2	1	jeles.	Peregriny Sándor ...	2	2	2	2	4	1	2	3	3	3	4	I. r.
Bernáth Elek.....	4	4	4	5	3	4	5	3	3	5	4	II. r.	Preysz Gusztáv	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	jeles.
Bernáth Lajos.....	2	3	3	4	3	2	2	3	4	3	3	I. r.	25 Rákossy Győző	2	2	2	3	1	1	3	1	3	3	3	I. r.
5 Braun József héb...	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	kit.	Rézz János.....	1	2	2	3	1	1	1	1	2	2	1	jeles.
Burián Imre ism....	5	5	5	5	5	4	6	5	4	6	5	III. r.	Robitsek Ferencz...	2	3	3	2	3	3	3	1	3	3	4	I. r.
Csicsery Gyula.....	4	4	4	4	4	4	4	1	2	4	3	I. r.	Schwendtner Lajos..	2	4	4	3	3	3	3	1	3	3	3	I. r.
Dzián Kálmán.....	4	3	4	2	3	3	4	2	3	4	2	I. r.	Schmidt János.....	3	3	3	3	3	1	2	2	3	3	3	I. r.
Farkas Géza.....	1	2	1	1	1	1	2	3	3	2	1	kit.	30 Spitzer Richard héb..	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	kit.
10 Fleischer Korn.....	3	4	3	3	2	4	4	4	3	4	3	I. r.	Steingassner István..	3	3	4	3	2	2	2	2	2	3	1	I. r.
Galambosy Antal....	2	1	1	1	2	2	2	3	2	2	2	jeles.	Stotz József h. v....	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	kit.
Geist Gáspár.....	4	4	4	3	4	2	3	3	3	4	3	I. r.	Szabó Jenő.....	2	1	1	2	1	1	1	2	3	1	1	kit.
Göndöcs István.....	4	3	2	3	4	2	4	2	1	4	2	I. r.	Szabó Sándor.....	2	2	2	2	1	1	3	3	3	2	1	jeles.
Jendrassik Jenő.....	2	2	3	2	2	1	1	2	3	2	1	jeles.	35 Szkalla József.....	4	5	6	6	5	4	4	3	5	6	3	III. r.
15 B. Jeszenszky László	2	3	2	4	4	1	3	4	3	3	3	I. r.	Techert Ede.....	1	4	3	2	3	4	2	4	4	3	2	I. r.
Kajlinger Mihály....	3	3	3	4	3	2	3	3	2	4	3	I. r.	Tóth Mihály.....	3	3	3	4	2	3	4	1	2	3	3	I. r.
Kereszty István.....	2	4	2	4	3	3	2	5	3	4	4	I. r.	Vallon Dezső.....	3	2	2	2	3	2	3	3	2	3	2	I. r.
Kovács Sándor.....	4	4	4	4	2	3	3	5	4	4	3	I. r.	Virava János.....	4	4	4	4	4	4	4	5	4	5	5	I. r.
Krantz Gyula.....	4	3	4	3	4	4	4	4	3	4	2	I. r.	40 Weinberger Gyula...	1	2	2	1	3	1	2	2	3	2	2	jeles.
20 Kuhinka István.....	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	jeles.	Wirkner Lajos.....	4	4	4	3	4	3	4	2	4	4	4	I. r.
B. Manndorff Géza...	2	5	4	3	1	1	4	3	4	3	3	I. r.													

Magántanulásra tért: Szent-Imre György.

Más gymnasiumba ment: Hideghéthy Imre.

Kimaradtak: Andorffi Aladár, Burger Sándor, Döry Miklós, Förster Konrad, Kalapács Mihály, Licskó Mátyás, Mészáros István, Stiefvater Lipót.

Összesen 51.

I. OSZTÁLY.

A tanuló neve											A tanuló neve														
	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiség	Rajz	Szépírá	Szorgalom		Magaviselet	Általános osztályzat	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Földrajz	Természettan	Mennyiség	Rajz	Szépírá	Szorgalom	Magaviselet	Általános osztályzat
Aigner Béla	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2	3	jeles	25 Kuhn Vilmos	3	3	4	3	3	1	3	1	2	3	3	I. r.
Bajer Antal	3	5	5	5	5	3	3	-	4	5	4	II. r.	Lichtscheidl Lajos	2	4	5	3	3	1	3	1	2	4	2	II. r.
Bernhardt Frigyes	3	3	4	4	3	4	3	3	4	3	3	I. r.	Mauler Tibor	4	5	6	4	5	3	5	2	3	6	4	III. r.
Blancz Jenő	2	2	2	2	1	1	2	3	3	2	2	jeles	Monaszterly Sz. g. k. v.	1	1	2	1	2	1	2	1	2	2	2	jeles
5 Bogisich Árpád	2	2	2	1	3	1	1	1	2	2	1	jeles	Osvald Sándor	2	2	3	2	2	1	2	1	2	2	2	jeles
Braun Ernő	4	4	4	4	4	4	2	1	3	4	3	I. r.	30 Peicsik Árpád	2	4	6	5	5	4	5	2	4	6	3	III. r.
Brunner Géza	2	3	4	2	1	1	1	2	2	3	2	I. r.	Pilaszánovits Mátyás	1	2	2	2	2	1	2	3	3	2	2	jeles
Bucsánszky Árpád	4	4	5	4	4	3	3	1	4	5	3	II. r.	Pinksz Lajos ism.	1	3	4	3	1	1	2	2	3	3	3	I. r.
Cherny Lajos	3	3	4	4	1	1	3	1	3	3	3	I. r.	Popovits Sándor	1	1	1	1	1	1	2	3	3	1	1	kit.
10 Daniel István	3	4	4	3	4	3	5	3	3	5	3	II. r.	Pósch Árpád	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	1	kit.
Duma Sándor g. k. v.	2	3	5	4	4	2	3	1	2	4	2	II. r.	35 Próbald Lajos ism.	2	3	4	3	3	3	2	3	4	3	2	I. r.
Fischer Sándor	4	-	-	-	-	2	-	3	4	-	-	-	Reisenleitner Rezső	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	kit.
Gaal Tibor h. v.	1	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	jeles	Schopper Kálmán	2	2	4	2	3	1	2	3	2	3	2	I. r.
Geyer József	3	4	4	3	3	1	2	3	4	3	3	I. r.	Schwerer Antal	2	4	4	4	3	3	3	1	4	3	2	I. r.
15 Greischitz Antal	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	kit.	Seres Imre ism.	1	2	2	2	1	1	1	1	3	2	3	jeles
Hrabovszky Géza	2	5	5	5	3	3	4	2	2	5	4	II. r.	40 Stein Aurél héb.	3	2	2	2	2	1	2	3	3	2	1	jeles
Hunke Lajos	2	4	4	3	3	1	3	1	3	3	3	I. r.	Stein Henrik héb.	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	jeles
Ilitsch János g. k. v.	1	4	4	4	4	3	4	2	2	4	3	I. r.	Szabó Béla	1	2	2	2	3	1	4	2	3	3	2	I. r.
Kiss László	3	5	5	5	4	3	6	2	5	6	4	III. r.	Szamkó Pál	4	5	6	5	4	1	2	2	4	5	3	III. r.
20 Knopp Lajos héb.	3	4	4	3	2	2	2	3	3	3	4	I. r.	45 Takács Imre	3	4	6	5	3	1	5	3	4	5	3	III. r.
Koncz Ákos	1	3	4	4	1	1	2	3	2	3	3	I. r.	Tóth György	4	3	4	4	2	1	3	2	4	4	3	I. r.
Kovács István	2	2	3	3	3	1	4	3	3	3	2	I. r.	Vohradnik Károly	1	2	3	2	1	2	2	1	2	2	2	jeles
Körömy Árpád	2	2	2	2	1	1	2	2	3	2	2	jeles	Vratarits Lajos	3	3	4	4	4	1	4	4	4	4	3	I. r.
Kronesz Ferencz	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2	2	jeles	Zichy Miklós	4	4	4	4	3	1	5	1	4	4	3	II. r.

Magántanulásra tértek: Freund Ferencz, Freund Károly, Inkey László.

Más gymnasiumba ment: Pásztélyi Győző.

Kimaradtak: Burger Ferencz, Dybischevsky Károly, ism., Katsányi Miklós, Mátsik István, Mayer Antal, Péterffy Béla, Ragályi Lőrincz, Reichmann Ede héb., Schwetschine Doll Győző, Varga János.

Összesen 62.

Az egész ifjuság száma 447.

B.

Rendkívüli tantárgyak.

A tanuló neve	Osztály	Francia nyelv	Olasz nyelv	Műtűnek	Rajz	Gyorsírásszat	A tanuló neve	Osztály	Francia nyelv	Olasz nyelv	Műtűnek	Rajz	Gyorsírásszat
Aigner Béla	I.	—	—	1	3	—	Herold Károly	VI.	1	—	1	—	—
Ambrus Zoltán	II.	2	—	2	—	—	Hertelendy Ferencz	III.	1	—	1	2	—
Augusz Zsigmond	IV.	2	—	—	—	—	50 Hofrichter József	III.	—	—	1	—	—
Balassa Pongrácz	V.	3	—	—	—	—	Hollósy István	VIII.	—	—	1	—	—
5 Balázs István	II.	—	—	1	—	—	Horváth Ödön	III.	—	—	2	—	—
Balázsovich Domokos	VIII.	—	—	2	—	—	Hunkár Dezső	VIII.	—	—	—	1	—
Balla János	VII.	2	—	—	—	—	Hunke Lajos	I.	—	—	2	—	—
Baranyay Géza	V.	1	—	—	—	—	55 Ilies János	I.	3	—	—	—	—
Bazsó Tivadar	V.	1	—	—	—	—	Illés Ignác	VI.	—	—	2	—	—
10 Beniczky Géza	VI.	1	—	—	—	—	Imrik Péter	VII.	1	—	2	—	1
Bernhardt Frigyes	I.	—	—	2	—	—	Jaczkó Mihály	VIII.	—	—	1	—	—
Binder Jenő	VI.	—	—	1	—	—	Jendrassik Ernő	V.	—	—	—	—	1
Bischitzky Károly	VI.	—	—	—	—	1	60 Justh György	VI.	1	—	—	2	—
Blancz Jenő	I.	2	—	3	—	—	Kajlinger Mihály	II.	3	—	1	—	—
15 Bogisich Árpád	I.	—	—	2	—	—	Kállay Lipót	VIII.	—	—	—	1	—
Bóhn Gusztáv	III.	1	—	1	2	—	Kendelényi Kálmán	VII.	2	—	—	—	—
Bolyarich Emil	VI.	1	—	—	—	—	Kereszty István	II.	—	—	1	—	—
Boncz Ödön	V.	—	—	—	—	2	65 Keresztes Zsigmond	VII.	—	—	1	—	—
Braun Ernő	I.	—	—	5	—	—	Kirner Károly	VI.	—	—	1	—	—
20 Braun József	II.	—	—	1	—	—	Klasz Pál	VI.	1	1	—	—	—
Brestyánszky Ödön	III.	1	—	—	—	—	Knopp Lajos	I.	—	—	4	—	—
Bucsek József	VII.	—	—	2	—	—	Komáromy Károly	VI.	1	—	1	—	—
Burián Imre	II.	—	—	3	—	—	70 Kovács Albert	IV.	3	—	—	—	—
Burián Sándor	IV.	3	—	—	—	—	Kovács István	I.	2	—	1	4	—
25 Csernovics Agenor	IV.	2	—	2	—	—	Kovács Sándor	II.	—	—	2	—	—
Csernovics Diodor	V.	1	—	2	—	—	Kovács Zoltán	VI.	1	—	—	—	—
Cserny Lajos	I.	—	—	2	—	—	Környey Ede	V.	2	—	—	—	—
Csicaery Gyula	II.	3	—	4	—	—	75 Körömy Árpád	I.	3	—	—	—	—
Csizmadia Gyula	V.	3	—	—	—	3	Krancz Gyula	II.	—	—	3	—	—
30 Gr. Dessewffy Aladár	III.	3	—	—	2	—	Krausz Mór	V.	—	—	—	—	2
Gr. Dessewffy Miklós	VI.	1	—	—	1	—	Kronesz Ferencz	I.	—	—	5	—	—
Dolinay Péter	III.	2	—	—	—	—	Kuhinka István	II.	—	—	3	2	—
Druzbáczy István	V.	—	—	—	—	—	80 Kuhn Vilmos	I.	—	—	3	—	—
Dzián Kálmán	II.	—	—	2	—	—	Majer Antal	I.	—	—	5	—	—
35 Fajth Péter	VIII.	—	—	2	—	—	Makray László	VI.	—	—	—	2	—
Farkas Géza	II.	2	—	1	—	—	Mally Béla	VII.	—	—	—	—	1
Faváry Béla	V.	—	—	1	—	2	Mán Izidor	VI.	—	—	—	3	—
Fleischer Kornél	II.	—	—	2	—	—	85 Matlaszkovszky Tádé	III.	—	—	1	—	—
Friedrich Antal	VII.	1	—	—	—	—	Meczner Mór	VI.	1	—	—	—	—
40 Galambosy Antal	II.	—	—	1	—	—	Messina József	VIII.	—	—	1	—	—
Gallovics János	V.	2	—	—	—	—	Motesiczky László	V.	—	—	—	2	—
Geist Gáspár	II.	2	—	2	—	—	90 Nagy László	V.	—	—	—	—	3
Gohl Ödön	IV.	—	—	2	—	—	Nagy Navratil Gyula	V.	1	—	—	—	—
Göndöcs István	II.	2	—	1	—	—	Németh Béla	VIII.	—	—	1	—	—
45 Göndöcs Lajos	VIII.	—	—	1	—	—	Németh Géza	VII.	1	—	1	—	—
Greischitz Antal	I.	3	—	—	—	—	Neuschlosz Tivadar	IV.	—	—	1	—	—
Hertzeg Sándor	VI.	1	—	—	—	—	95 Nicora József	II.	—	—	3	4	—
							Nyitra József	V.	1	—	—	—	—

A tanuló neve	Osztály	Francia nyelv	Olasz nyelv	Műtékek	Rajz	Gyorsírások	A tanuló neve	Osztály	Francia nyelv	Olasz nyelv	Műtékek	Rajz	Gyorsírászat
Ordódy Béla	VI.	1	—	—	—	—	125 Szabó Béla	I.	—	—	1	—	—
Oszlányi Árpád	IV.	—	—	1	—	—	Szabó Géza	V.	1	—	—	—	—
Peicsik Árpád	I.	—	—	2	—	—	Szabó Géza	III.	—	—	1	—	—
Peregriny Sándor	II.	—	—	1	—	—	Szabó Jenő	II.	2	—	1	—	—
100 Péczely Ferencz	VI.	3	—	—	2	—	Szabó Sándor	II.	—	—	1	—	—
Polgár László	VI.	3	—	—	—	—	130 Szepešsy Ágost	VII.	—	—	1	—	—
Polgár Zsigmond	V.	2	—	—	—	—	Szkalla József	II.	—	—	5	—	—
Posch Árpád	I.	—	—	1	—	—	Takácsi Géza	VI.	1	—	—	—	—
Posch Jenő	III.	1	—	—	—	—	Tanyay Géza	VIII.	—	—	1	—	—
105 Preysz Gusztáv	II.	—	—	1	—	—	Tallán Ödön	VI.	1	—	—	2	—
Preysz Kornél	III.	—	—	1	—	—	135 Távolgy Gyula	VIII.	—	—	1	—	—
Próbald Lajos	I.	—	—	3	—	—	Tschert Ede	II.	—	—	2	—	—
Püspöky György	III.	2	—	2	3	—	Tóth Kálmán	VIII.	—	—	2	—	—
Reisenleitner Rezső	I.	—	—	5	—	—	Tóth Mihály	II.	—	—	1	—	—
110 Rézz János	II.	—	—	1	—	—	Traversz István	VII.	—	—	1	—	—
Ringler János	VI.	2	—	2	—	—	140 Vallon Dezső	II.	—	—	1	—	—
Ritter László	VI.	—	—	2	—	—	Világhy Gyula	V.	—	—	—	1	—
Robitsek Ferencz	II.	—	—	1	—	—	Virava János	II.	—	—	2	—	—
Roháček Károly	V.	—	—	—	—	2	Vojnics Imre	IV.	2	—	1	2	—
115 Rónay József	V.	2	—	—	1	—	Vratarics Lajos	I.	—	—	2	—	—
Rózsa György	VI.	—	—	1	—	2	145 Wachtelschneider Ferencz	VII.	3	—	—	—	—
Rózseberszky Árpád	VIII.	—	—	1	—	—	Weichselgärtner Lajos	III.	—	—	1	—	—
Schmidt János	II.	—	—	1	—	—	Weinhardt Ágost	VII.	1	1	1	—	—
Schüch Ferencz	VIII.	—	—	1	—	—	Weinhardt Lajos	III.	—	—	5	—	—
120 Schwendtner Lajos	II.	—	—	2	—	—	Weninger Mátyás	V.	—	—	—	—	3
Stein Gyula	VII.	2	—	—	—	—	150 Wirkner Lajos	II.	3	—	3	3	—
Steingassner István	II.	—	—	3	—	—	Zichy Miklós	I.	3	—	1	2	—
Steinhardt Antal	V.	—	—	—	—	1	Zoltán Sándor	III.	1	—	1	2	—
Stiefvater Lipót	II.	—	—	2	—	—							

III.

A sorozatban használt rövidítések magyarázata.

A BIRÁLATBAN

I. a tanulmányi előmenetelre,

1	annyi mint kitűnő
2	" " jeles
3	" " jó
4	" " elégséges
5	" " elégtelen
6	" " semmi

II. a szorgalomra,

1	annyi mint ernyedetlen
2	" " kitartó
3	" " kellő
4	" " hanyatló
5	" " csekély
6	" " semmi

III. a magaviseleltre nézve,

1	annyi mint példás
2	" " dicséretes
3	" " jó
4	" " törvényszerű
5	" " kevésbé törvénysz.
6	" " nem törvényszerű

g. k. v. = görög keleti vallásu; ág. v. = ágostai vallásu; h. v. = helvét vallásu; héb. = héber; ö. d. = ösztöndijas; ism. = ismétlő; kit. = kitűnő; jel. = jeles; I. r. = elsőrendű; II. r. = másodrendű; III. r. = harmadrendű; * = a görög nyelv tanulása alól fölmentetett; - = vizsgálatlan maradt.

IV.

Az érettségi vizsgálat eredménye az 187¹/₂-iki tanév végén.

A VIII. osztály tanulói- nak száma.	Érettségi vizs- gálatra jelentkezett	Viszavetettet	Kitűnően	egyszerűen érettnek nyilvánított	nem	A távozók közül								
						papi	orvosi	jogi	bölcsészeti	vegyészeti	mitani	katona	gazdasági	hizonytalan
56	51	1	10	36	3	4	5	25	1	1	1	1	1	7

Az 187¹/₂. tanévben az írásbeli érettségi vizsgálatok június hó 24, 25. és 26-án, a szóbeliek július hó 1., 2. és 3-kán tartattak meg.

V.

Jótékonyság.

„Flór Gyula emlékdíja“, melyet nébai Flór Ferencz orvostudor és neje tek. Flór Leonóra asszony az 1862-iki deczember hó 24-én elhunyt egyetlen gyermekök emlékezetére életük fogytaig évenként egy hatodik osztálybeli jó erkölcsű, de szegény tanulónak a tanári kar előterjesztése folytán adnak, jelen tanévben Bolyarics Emil tanulónak íteltetett oda, ki 40 forintnyi díjban részesült.

Az e tanintézetben hét év óta fenálló „Segélyegylet.“

Tíz havi működése alatt az egylet választmánya az első félévben 218, a másodikban 585 forinttal segélyezett és pedig

I. félévben.

4	tanulót fejenként 15 frttal =	60 frttal
4	" " 12 " =	48 "
11	" " 10 " =	110 "
19	tanulót összesen:	218 frttal

II. félévben.

4	tanulót fejenként 30 frttal =	120 frttal
5	" " 25 " =	125 "
17	" " 20 " =	340 "
26	tanulót összesen:	585 frttal.

VI. A tanári kar.

A) Rendes tanárok a kegyes tanítórendiek közül:

Szám	A tanár neve	Tantárgyak, melyeket előadott	Tanodai osztályok, melyekben előadásokat tartott	Hetenkinti előadásainak óraszámja	Észrevételek
1	Arányi Béla, a k. magy. természettud. társulat és az orsz. középtanodai tanáregylet r. tagja	Mennyiségtan, Német nyelv	II. VI. VII. VIII. III. IV.	17	VII. osztály főnöke.
2	Fekete Endre, a k. orsz. középtanodai tanáregylet r. tagja	Magyar nyelv, Görög nyelv, Bölcsészettan	VI. V. VI. VII. VIII.	17	V. osztály főnöke.
3	Kalmár Endre, a k. magy. természettud. és a magyar tört. társulat r. tagja	Magyar nyelv, Történelem, Természett. földr.	V. VI. VII. VIII. VI.	17	VI. osztály főnöke.
4	Kocsis József, a k. magy. természettud. társulat r. tagja	Magyar nyelv, Latin nyelv	II. II. IV.	16	II. osztály főnöke, a gymn. dalárda gond., a kezdő- énekesek tanítója és bitelemző
5	Kövessy Kálmán, a magyar tört. társulat r. tagja	Történelem, Földrajz, Mennyiségtan, Német nyelv, Szépirás	III. IV. I. II. III. I. II. I.	17	
6	Lengyel József	Hittan, Magyar nyelv, Latin nyelv	III. IV. IV. VI. VIII.	17	VIII. osztály főnöke. és bitelemző.
7	Lévay Imr. a k. magy. természettud. társulat és az orsz. középtanodai tanáregylet r. tagja	Magyar, Latin-, Görög. Német nyelv és irod.	VII. VIII. VII. VIII. VII.	17	
8	Nagy Alajos	Magyar nyelv, Latin nyelv, Görög nyelv	III. III. V. VII.	18	III. osztály főnöke, bitelemző, gymn. könyvtárnok és jegyző
9	Panek Ödön, a magyar tört. társulat r. tagja.	Hittan, Magyar nyelv, Latin nyelv, Német nyelv	I. I. I. I. V. VI.	17	I. osztály főnöke.
10	Pap János a k. magy. természettud. társulat, az orsz. középtanodai tanáregylet és az erdélyi Múzeum egyesül. r. tagja	Természettan, Természettudomány, Vegytan	III. IV. I. II. V. VI. VI.	18	IV. osztály főnöke és a természettudományi gyűjtemény őre.
11	Trautwein Nep. János	Hittan, Német nyelv és irod.	II. V. VI. VII. VIII. VIII.	8	Igazgató és hitszónok
12	Vuló József, bölcészettudor, a k. magy. természettudományi és a magy. tört. társulat r. tagja	Mennyiségtan, Természettan	III. IV. V. VII. VIII.	18	A természettudományi szer- tár őre.

B) Mellékstanár:

13	Welzlgyürtner Vince	Rajz	I. II. III. IV.	16	
----	----------------------------	------	-----------------	----	--

C) Rendkívüli tanárok:

1. Cseréy József, kegy. tanítórendi tag, a Stolze-féle gyorsírászat,
2. Gräffy Máté, világi, az olasz nyelv,
3. Kovaltsik Amát, világi, a művek,
4. Markovits Iván, világi, a Gabelsberger-féle gyorsírászat,
5. Páztory László, világi, a rajz,
6. Pugin Leon, a francia nyelv tanítója.

VII.

Figyelmeztetés.

A jövő 187²/₃-ki tanév október hó 1-én veszi kezdetét. Erre a beírások szeptember hó négy utolsó napján a dél-előtti órákban történnek.

A felvétetni kívánó tanuló a felvételre addigi tanulmányairól szóló bizonyítványával személyesen szülei, gyámja vagy ezek megbízottja kíséretében tartozik az igazgatónál és az illető tanároknál jelentkezni.

A nem helybenlakó szülők vagy gyámok gyermekük vagy gyámoltjuk felvételekor alkalmas helyettest tartoznak nevezni, kire a házi felügyeletre nézve jogait és kötelességeiket átruházzák, hogy ez a gondviselés alá helyezett tanulóra nézve a tanodának fegyelmi és tanulmányi közléseit nevökben elfogadhassa. A szülők vagy gyámok az e részben netán időközben történt változtatást személyesen vagy írásban tartoznak a gymnasiumi igazgató vagy osztályfőnök tudomására juttatni, míg másrészt a tanári kar jogában áll ott, hol alapos oknál fogva a házi felügyeletet elégtelennek vagy éppen károsnak tapasztalja, tanártestületi határozat alapján követelni, hogy a felügyeletben észlelt változás tétessék.

Az első osztályba szabályszerűen csak a 9 ik évet betöltött vagy idősb növendék vétethetik fel.

Az ismeretek mértékére nézve kivántatik, hogy értelmes és folyékony olvasáson, helyes és jól olvasható dictando íráson kívül a nyelvtanból az alaktan főbb részeinek, az egyszerű, bővített és összetett mondatok ismeretében, továbbá a tizedes számrendszer tudásában ezerig, a négy alapszámra egész és közösleges tört számokkal felvételi vizsgálat által biztosítást és alaposságot tanúsítson.

A felvételi vizsgálat az első osztályba felveendő minden tanulóra nézve kivétel nélkül kötelező.

Ezen, valamint a többi osztályokra jelentkezőknél netán szükségesnek mutatkozó felvételi, úgy szintén a pót- és javítóvizsgálatok a jelentkezés napján délután tartatnak meg.

Azon tanulók, kik rendes időben a vizsgálatokat le nem tették és tanulmányaikat a következő osztályban folytatni kívánják, a tanodai igazgatósághoz benyújtandó kérvény alapján pótvizsgálatokra bocsáttathatnak. E kérvények a mulasztás igazolására vonatkozó bizonyítványokkal felszerelve augusztus hó 8-ig adandók be.

Oly tanulóknak, kik valamely kötelezett tantárgyból másodosztályzatot kaptak, az esetben, ha reményleni lehet, hogy a hiányt a rendelkezésre álló idő alatt magánszorgalommal pótolhatják, és pedig olyanoknak, kik csak egy tantárgyból kaptak elégtelen tanjegyet, az illető tanár meghallgatása után az igazgató, — azoknak, a kik két tantárgyból kapták ezen tanjegyet, a tanári testület, — olyanoknak pedig, a kik kettőnél több tantárgyból buktak meg, a tanári kar meghallgatása után a felsőbb tanhatóság adhat engedélyt a vizsgálat ismétlésére, mi azonban ezen utóbbiaknál csak renkívüli kivételes esetekben történik.

A javítóvizsgálatok megengedése iránti folyamodványok az igazgatóságnál augusztus hó 8-ig adandók be.

A tanulók a pót- és javítóvizsgálatokat ugyanazon tanodánál kötelesek letenni, melynél megbuktak, vagy a vizsgálatokat letenni elmulasztoták. Más intézet csak az előbbi tanoda beleegyezése mellett van jogositva ily vizsgálatok tartására.

Azon tanulók, kik csak egy tantárgyból is rossz (harmad) osztályzatot kaptak, továbbá kik a pót- vagy javítóvizsgálatokat a meghatározott időben le nem teszik, vagy azokon valamely tantárgyból elégtelen osztályzatot kaptak, valamint azok, kik már egyszer vizsgálat ismétlése után léptek felsőbb osztályba és egy vagy több év múlva ismét másodrendű osztályzatot kaptak, javítóvizsgálatra nem bocsáttatnak, hanem az osztályt ismételni tartoznak.